

Studiju un studējošā kredīti kļūs pieejamāki

Date : 22/04/2020

Vienkāršotas procedūras studiju un studējošā kredīta noformēšanai un saņemšanai, iespēja saņemt kredītu bez otrā galvotāja, kā arī noslēgt kredīta līgumu attālināti – tik draudzīgi un pieejami nosacījumi valsts galvotā studiju un studējošā kredīta saņemšanai varētu tikt ieviesti jau no šā gada augusta.

2020. gada 21. aprīlī, valdība apstiprināja jauno noteikumu projektu "[Noteikumi par studiju un studējošo kredītēšanu studijām Latvijā no kredītiestāžu līdzekļiem, kas ir garantēti no valsts budžeta līdzekļiem](#)".

Jaunās sistēmas priekšrocības:

- atcelta prasība par otro galvotāju - galvojumu sniedz finanšu institūcija "Altum" portfeļa garantijas instrumenta veidā;
- vienkāršotas procedūras, paātrināta kredītu saņemšana;
- pakalpojuma digitalizācija, iespēja līgumu noslēgt attālināti, izmantojot e-parakstu;
- nav studiju kredīta griestu – maksimālais studiju kredīts būs studiju maksas apmērā;
- aizdevumus izsniegs vairākas kredītiestādes, konkurējot ar pakalpojumu;
- valsts turpinās subsidēt studiju kredīta procentu maksājumus studiju laikā un gadu pēc absolvēšanas;
- abiem vecākiem 30% apmērā dzēsīs studējošā kredītu par bērna piedzimšanu vai adopciju (šobrīd tiek dzēsts kredīts vienam no vecākam)

Ko nosaka pašreizējā kārtība

Līdzšinējā sistēma nosaka, ka kredītus studijām izsniedz bankas par saviem līdzekļiem, savukārt valsts 90% apmērā nodrošina galvojumu. Lai saņemtu kredītu, nepieciešams vēl viens galvotājs, ko daudziem studentiem ir grūti nodrošināt. Arī valsts galvotā kredīta iegūšana ir laikietilpīgs process, tāpēc studenti spiesti meklēt pagaidu finanšu risinājumus, kamēr kredīts tiek piešķirts. Būtisks trūkums arī tas, ka studiju kredītam ir griesti, kas ne vienmēr sedz pilnu studiju maksu.

Pēc studiju kredītiem mazs pieprasījums

Studiju vai studējošā kredītu izmanto aptuveni 10% studentu, kuri mācās maksas studiju programmās. 2019./2020. akadēmiskajā gadā par studijām kopumā maksāja 59% studējošo. Studiju maksa ir robežās no 1200 līdz 6000 eiro gadā, zemāka maksa ir bakalaura studiju programmās. Kaut gan vidējais maksājums par valsts galvotā kredīta atmaksu pēc studiju beigām ir ļoti demokrātisks - tikai aptuveni 25 eiro mēnesī, noslēgto kreditēšanas līgumu skaits pēdējos gados samazinās. Tā kā daudziem studējošiem ir grūti atrast otro galvotāju, tiek meklēti citi risinājumi, piemēram, savienojot studijas ar pilnas slodzes darbu vai izmantojot citus aizņēmumus. Arī bankas nav ieinteresētas piedalīties izsolē par tiesībām izsniegt studiju kredītus, skaidrojot to ar pārāk lielu administratīvo slogu.

Lai šīs problēmas risinātu, Izglītības un zinātnes ministrija sadarbībā ar Latvijas Studentu apvienību, Finanšu ministriju, Studiju un zinātnes administrāciju, attīstības finanšu institūciju "Altum", Finanšu nozares asociāciju un citiem sadarbības partneriem izstrādājusi jaunus noteikumus, kas studiju un studējošā kredītus padarīs daudz pieejamākus. Paredzams, ka vidējā termiņa budžetā plānotais finansējums ļaus gadā izsniegt aptuveni 2000 jaunu kredītu.

Kredītiestādes varēs pieteikties no maija

Saskaņā ar valdībā apstiprinātajiem noteikumiem, finanšu institūcija "Altum" aicinās kredītiestādes pieteikties studiju un studējošo kreditēšanai, sākot no 2020. gada maija. Savukārt pirmos līgumus ar kredītiestādēm "Altum" plāno noslēgt jau jūnijā. Kredītiestādēm ir jāizveido datu apmaiņa ar Izglītības un zinātnes ministrijas Studējošo un absolventu reģistru. Tas nepieciešams, lai iepriekš lietotos studējošo sarakstus no augstskolu kredītu komisijām aizvietotu ar elektronisko saziņu. Sagaidāms, ka studiju un studējošo kredīti būs pieejami sākot ar augustu studijām šā gada rudens semestrī.

Savukārt tiem jauniešiem, kas rudenī plāno studijas ārzemēs, ieteicams jau savlaicīgi interesēties par iespējām attiecīgajā valstī saņemt kredītu studijām, jo no valsts budžeta turpmāk tiks garantēti kredīti tikai studijām Latvijā. Svarīgi atcerēties, ka citu Eiropas Savienības valstu pilsoņiem ir tādas pašas tiesības izmantot vietējo kreditēšanas sistēmu kā konkrētās valsts pilsoņiem.

Izglītības un zinātnes ministrija